

Aktuelt om internasjonale regnskapsstandarder:

Fokus på investerings- selskaper og mineral-, olje- og gassvirksomhet

IASB har i 2010 fattet beslutninger og publisert forslag som gjelder særlige bransjer, nærmere bestemt henholdsvis investeringsselskaper og mineral-, olje- og gassvirksomhet. I det følgende redegjøres det for disse to nyhetene.

Artikkelen er forfattet av:

Statsautorisert revisor/dr. oecon.
Steinar Sars Kvifte
Ernst & Young
Partner og fagdirektør regnskap i
Ernst & Young og førsteamanuensis II ved Norges Handelshøyskole.

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale IFRS-saker. Dette vil kunne være nye standarder og fortolkninger, men også høringsutkast, diskusjonsnotater og relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter, som for eksempel Finansdepartementet, Kredittilsynet og andre standardsettere enn IASB/IFRIC, som for eksempel Norsk RegnskapsStiftelse (NRS).

Det er ingen unntak fra konsolideringsplikten for investeringsselskaper etter gjeldende IFRS. I februar i år besluttet IASB at investeringsselskaper skal regnskapsføre investeringer i datterselskap til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. I april i år publiserte IASB et diskusjonsnotat om regnskapsføring av utvinningsaktiviteter i mineral-, olje- og gassvirksomhet.

Konsolidering i investeringsselskaper

Etter å ha bearbeidet svarene fra høringsrunden (ED 10), planla IASB å utgi ny standard om konsolidering på tampen av fjoråret. Den nye standarden skal erstatte gjeldende IAS 27 *Konsernregnskap og separate regnskap*. I samråd med FASB ble utgivelsen utsatt i påvente av FASBs arbeid med ny konsolideringsstandard. De to standardsetterne arbeider for tiden parallelt med sine respektive konsolideringsprosjekter, og IASB planlegger å publisere et utkast til endelig standard i løpet av våren, og endelig standard innen utgangen av året. FASB planlegger å

sende et utkast på høring i løpet av de nærmeste månedene.

IASBs beslutning om utsettelse og samkjøring med det amerikanske prosjektet er naturligvis fattet i konvergeringsøyemed. Det var et resultat av harmoniseringsarbeidet som ledet til at IASB i februar endret oppfatning i spørsmålet om investeringsselskaper skal konsolidere datterselskap. Under gjeldende US GAAP konsoliderer investeringsselskaper ikke datterselskap og FASB er ikke innstilt på endre denne praksisen. Det fremgår av IASBs tentative beslutning at unntaket i IFRS skal bygge på tilsvarende unntak under US GAAP. IASB vil trolig sende spørsmålet om konsolideringsunntak i investeringsselskap på høring for sommeren, til tross for at resten av standardutkastet ikke vil bli gjenstand for ny høringsrunde.

Konsolideringsunntak i investeringsselskaper er ikke fremmed for norske selskaper ettersom NRS (F) *Konsernregnskap* inneholdt et lignende unntak. I motsetning til unntaket i US GAAP, var det

norske unntaket forankret i en midlertidig eie-tankegang og fremkom ved at standarden åpnet for at midlertidig eie kunne være en lengre periode i investeringsselskaper enn i andre selskaper. NRS (F) *Virksomhetskjøp og konsernregnskap* erstattet NRS (F) *Konsernregnskap* fra og med 2010, og førstnevnte hadde i utgangspunktet intet konsolideringsunntak for investeringsselskaper. Begrunnelsen for denne endringen var IFRS-harmonisering. Da IASB besluttet at den nye standarden skal gi unntak for investeringsselskaper, endret NRS (F) *Virksomhetskjøp og konsernregnskap* umiddelbart, og introduserte tilsvarende unntak som i NRS (F) *Konsernregnskap* som en overgangsregel. Formodentlig avventer NRS IASBs ferdigstilling av den nye konsolideringsstandard, og uansett hva utfallet blir, vil trolig NRS gjøre det samme som IASB. I den grad en ønsker IFRS-harmonisering, må en som et minimum vurdere om unntaket fortsatt skal være forankret i midlertidig eie eller om det som etter US GAAP, og derfor ventelig også etter fremtidig IFRS, skal gjelde generelt for investeringsselskaper.

Regnskap

Det amerikanske unntaket gjelder selskaper som faller inn under definisjonen av investeringselskaper som forutsetter følgende:

- Selskapets primære virksomhet er å investere dets midler i andre selskaper for å oppnå avkastning i form av utdelinger og/eller verdistigning, og ikke for strategiske operasjonelle formål. Desto flere eiere og desto mindre eierandeler i målselskapene, desto mer fremstår selskapet som et investeringselskap.
- Formålet med investeringselskapet er å oppnå avkastning på eiernes kapital og å sørge for profesjonell styring av investeringsaktivitetene. Desto flere passive eiere i selskapet, desto mer fremstår selskapet som et investeringselskap.
- Investeringselskapet er en legal enhet og primær rapporteringsenhet.

Relativt omfattende og detaljert veiledning til avgrensning av investeringselskaper er gitt i US FASB Accounting Standards Codification (ASC) Topic 946 (tidligere AICPAs veiledning til investeringselskaper). Det er ovenstående og veiledningen i ASC Topic 946 som IASB skal bruke som utgangspunkt for utformingen av tilsvarende unntak under IFRS.

Under US GAAP er venture capital (VC)- og private equity (PE)-fond («risikokapitalfond») eksplisitt definert som investeringselskaper. Enkelte hevder at en må skille mellom VC og PE som aktivt involverer seg i styringen av investeringene og de som forholder seg mer passivt, og at de førstnevnte bør konsolideres, mens sistnevnte ikke bør konsolideres. Andre mener at involvering ikke er sentralt, ettersom VC og PE har som formål å involvere seg, enten aktivt eller passivt, i målselskapet kun for en begrenset tidsperiode for å maksimalisere avkastningen. Førstnevnte syn betrakter spørsmålet om konsolidering som et spørsmål om kontrollutøvelse og involvering i datterselskapets underliggende drift, mens sistnevnte syn har en tilnærming som ligner mer på den norske, i og med at investeringens midlertidighet vektlegges.

Under gjeldende IFRS har en lignende, men ikke identiske unntak for investeringer i tilknyttede selskaper og deltakelse i felles kontrollert virksomhet. I de aktuelle standardene, IAS 28 *Investeringer i tilknyttede selskaper* og IAS 31 *Andeler i felleskontrollert virksomhet*, er imidlertid unntakene gitt for VC, og ulike investeringsfond, og ikke mer generelt for investeringselskaper og ei heller med de nevnte US GAAP-avgrensningene som IASB vurderer å gjøre gjeldende for konsolideringsunntaket. Videre er unntakene i IAS 28 og IAS 31 valgfrie, og en kan velge mellom egenkapitalmetodebehandling (eller bruttometoden for felleskontrollerte enheter) og virkelig verdi-måling med verdiendringer over resultatet. IAS 31 forventes å bli erstattet med en ny standard i løpet av 2010. I høringsutkastet (ED 9) til den nye standarden, er det omtalte unntaket videreført med samme innhold. Det kan forventes at IASB vil adressere dette unntaket på ny, i lys av den tentative beslutningen om å innføre et konsolideringsunntak for datterselskaper, over samme lest som det amerikanske konsolideringsunntaket.

Regnskapsføring av utvinningsaktiviteter i mineral-, olje- og gassvirksomhet

Regnskapsføring av utvinningsaktiviteter i mineral-, olje- og gassvirksomhet

6. april i år publiserte IASB et diskusjonsnotat om regnskapsføring av utvinningsaktiviteter i mineral-, olje- og gassvirksomhet. Diskusjonsnotatet er et resultat av et omfattende og tidkrevende prosjekt og Norsk RegnskapsStiftelse har vært representert ved Aase Lundgaard i prosjektgruppen på seks. I tillegg til Norge har Canada, Australia og Sør-Afrika hatt deltakere i prosjektgruppen. Diskusjonsnotatet uttrykker prosjektgruppens vurdering og synspunkter, ikke IASBs. Høringsfristen er satt til 30. juli i år, og etter det vil IASB vurdere om prosjektet skal innlemmes i den aktive agendaen, og i så fall om IASB skal utvikle et eget diskusjonsnotat eller om neste steg er utarbeidelse og publisering av et høringsutkast.

I prosjektgruppens forslag tas det som utgangspunkt at regnskapsmessige eiendeler må forankres i legale rettigheter som lete- og utvinningsrettigheter. Utgifter til lete-, evaluerings- og utviklingsaktiviteter bør behandles som «påkostninger» eller videreutvikling av eiendelen og balanseføres. Utgifter som pådras i forkant av rettighetservervet, skal normalt kostnadsføres.

I forslaget forsøker prosjektgruppen å avgrense vurderingsenheten («unit of account»). I utgangspunktet definerer rettigheten vurderingsenheten, men etter som utvinning og evaluering gjennomføres, vil enheten innskrenkes, og innen

produksjon igangsettes, vil den være begrenset til et område (felt) eller flere områder som er styrt selvstendig og som genererer utskillbare kontantstrømmer.

Prosjektgruppen mener at det er mest relevant å måle eiendelen til virkelig verdi, men etter å ha kartlagt brukernes preferanser, er virkelig verdi-måling avvist som et aktuelt måleattributt. Brukerne mener at virkelig verdi-måling vil være for subjektiv og skjønsmessig i mangel av markedsbaserte referanser til at det vil bidra med beslutningsnyttig informasjon. I mangel av et bedre alternativ, ender prosjektgruppen opp med å foreslå kostmåling, supplert med omfattende reserveinformasjon. På dette punktet synes prosjektgruppen på mange måter å være i utakt med utviklingen for øvrig. I det pågående rammeverksprosjektet har IASB besluttet å fjerne kravet til at regnskapsinformasjonen skal være pålitelig, herunder verifiserbar, nettopp for å gi rom for virkelig verdi-måling i større grad enn i dag. Videre har IASB nylig fjernet pålitelighetsunntaket i IFRS 3 *Virksomhetssammenslutninger* og i den nye standarden om finansielle instrumenter, IFRS 9 *Finansielle instrumenter*, er det i motsetning til i gjeldende IAS 39 *Finansielle instrumenter – innregning og måling*, ikke et pålitelighetsunntak. Når gruppen har falt ned på denne løsningen, etter grundige undersøkelser blant primærbrukerne av regnskapet, er det et særlig interessant utfall, også med tanke på andre prosjekter enn dette.

Nedskrivning etter IAS 36 *Nedskrivning av eiendeler* forkastes av samme grunn som at virkelig verdi måling forkastes – nemlig at estimering av gjenvinnbart beløp vil være ressurskrevende og estimatet vil være høyst usikkert. Nedskrivning til gjenvinnbart beløp bør derfor etter prosjektgruppens vurdering først være aktuelt når en har tilstrekkelig med informasjon til å utarbeide et rimelig pålitelig gjenvinnbart beløp estimat, noe som ventelig først vil være etter at lete og evalueringsaktivitetene er gjennomført.

I tillegg til de ovennevnte forslagene foreslår prosjektgruppen blant annet en avgrensning av reservebegrepet, separat presentasjon av lete- og utvinningsseiendeler og til dels omfattende tilleggsopplysningskrav.